

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงของการเสียชีวิตระหว่างการรักษาในผู้ป่วยวัณโรคปอดชนิดผู้ป่วยใหม่และผู้ป่วยที่เกิดโรคกลับ โดยเก็บข้อมูลจากเวชระเบียนของผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาจาก 18 โรงพยาบาล ที่อยู่ในเขตรับผิดชอบของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 ระหว่างเดือนมกราคม ถึง ธันวาคม พ.ศ.2549 จำนวน 1,005 ราย ทำการศึกษาปัจจัยเสี่ยงของการเสียชีวิตระหว่างการรักษา ในผู้ป่วยวัณโรคปอดชนิดผู้ป่วยใหม่และผู้ป่วยที่เกิดโรคกลับ ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติก

ผลการศึกษา พบว่าผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 72) อายุเมื่อเริ่มรักษาเฉลี่ย 53 ปี น้ำหนักตัวเมื่อเริ่มรักษาเฉลี่ย 46 กิโลกรัม ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ราบ (ร้อยละ 97) และประกอบอาชีพเกษตรกรรมหรือรับจ้าง (ร้อยละ 61) โดยมีผู้ป่วยที่เสียชีวิตระหว่างการรักษาดำเนินการตามนิยามของกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 185 ราย (ร้อยละ 18) ปัจจัยเสี่ยงของการเสียชีวิตระหว่างการรักษาเมื่อควบคุมตัวแปรอื่นให้คงที่ ได้แก่ อายุเมื่อเริ่มการรักษาตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป (Odds ratio (OR) = 1.9; 95% confidence interval (95%CI), 1.3-2.7) น้ำหนักตัวเมื่อเริ่มรักษาน้อยกว่าหรือเท่ากับ 45 กิโลกรัม (OR = 1.9; 95%CI, 1.3-2.7) การมีโรคเป็นร่วม เช่น การติดเชื้อ HIV โรคเบาหวาน เป็นต้น (OR = 2.3; 95%CI, 1.6-3.3) และผลเสมหะเมื่อสิ้นสุดการรักษาระยะเข้มข้นเป็นบวกหรือประเมินไม่ได้ (OR = 7.0; 95%CI, 4.8-10.0)

จากผลการศึกษาที่ได้ ผู้เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญในการติดตามดูแลผู้ป่วยที่สูงอายุ ผู้ป่วยที่ผลเสมหะเมื่อสิ้นสุดการรักษาระยะเข้มข้นเป็นบวก รวมถึงการดูแลผู้ป่วยที่มีโรคเป็นร่วม โดยเฉพาะผู้ป่วยที่ติดเชื้อ HIV ซึ่งอาจได้รับผลข้างเคียงจากการรักษาและได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจ ก่อให้เกิดความท้อแท้ ส่งผลให้สภาพร่างกายทรุดโทรมหนักขึ้นและเสี่ยงต่อการเสียชีวิตในที่สุด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ป่วยกลุ่มนี้ควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ

The objectives of this study were to analyze the risk factors of death among new pulmonary tuberculosis and relapsed patients. The 1,005 new pulmonary tuberculosis and relapsed patients were referred to the Office of Communicable Disease Prevention and Control Region 10, Thailand from January to December 2006. The data were collected from the tuberculosis chart. Logistic regression analysis was used to determine the risk factors of death.

The findings revealed that the majority of tuberculosis patients were male (72%), people from the plain (97%) and agriculturists or workers (61%). The average age of patients receiving the treatment at the early stage was 53 years old with the average weight of 46 kilograms. During the treatment, 185 patients were dead (18%). According to the logistic regression model, four risk factors were found to be significant: age ≥ 55 years (Odds ratio (OR) = 1.9; 95% confidence interval (95%CI), 1.3-2.7); weight at baseline ≤ 45 kilograms (OR = 1.9; 95%CI, 1.3-2.7); underlying disease (OR = 2.3; 95%CI, 1.6-3.3). After the intensive treatment, the result of phlegm analysis was positive or unable to evaluate (OR = 7.0; 95%CI, 4.8-10.0).

According to the results of studies, the related persons should pay attention to the elderly patients, the patients having positive phlegm analysis at the last stage and the patients having other diseases, especially HIV infection, may be affected from the treatment's side effects. Consequently, the patients may become discouraged and weak. Finally, the patients risk death. The patients, therefore should be treated with great care.